

คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยง
ของกรมควบคุมมลพิษ
ปี ๒๕๖๓

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ปี ๒๕๖๓

ที่ปรึกษา

นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ

รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

คณะผู้จัดทำ

นางกัญชลี นาวิภุมิ

เลขานุการกรม

นางสาวลัดดา จุลแสง

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นายเสกสรร แสงดาว

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นายสรารัฐ นามงาม

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นางสาวพรพิมล พันธุ์เมธาฤทธิ์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นางกรรณิกา เอี่ยมศิริ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นางสาวชนิกานต์ รอดม้วย

นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการ

นางสาววัลภา จุฬารัตน

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

นางสาวพันธน์สร์ พงษ์ขวัญ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นางสาววิชชุดา อื่นแก้ว

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นางสาวเสาวรส เลื่องสุนทร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นางสาวพันธจิต จันทะกล

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

นางสาวอมรรรัตน์ ผิวอ่อน

นักจัดการงานทั่วไป

ผู้จัดทำ

ส่วนติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

แหล่งข้อมูล

กรมบัญชีกลาง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พิมพ์เมื่อ

เมษายน ๒๕๖๓

คำนำ

กรมควบคุมมลพิษมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ปี ๒๕๖๓ เพื่อใช้เป็นกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ รวมทั้งสื่อสารและสร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษได้รับทราบกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง และสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร อันจะทำให้กรมควบคุมมลพิษมีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงได้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และบรรลุผลตามเป้าหมายทิศทางขององค์กรที่ตั้งไว้ได้

กรมควบคุมมลพิษ

เมษายน ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
๑. ความเป็นมา	๑
๒. ความหมายและคำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง	๑
๓. กรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ	๒
๔. กรอบแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ	๓
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก คำสั่งกรมควบคุมมลพิษที่ ๔๓/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการ ความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษและคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการ ความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ	ก-๑
ภาคผนวก ข แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง	ข-๑

คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ปี ๒๕๖๓

๑. ความจำเป็น

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๔ การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ มาตรา ๗๙ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด และตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ฝ่ายบริหารของหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำ ยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานของรัฐดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐในรอบระยะเวลาบัญชีของหน่วยงานของรัฐถัดจากปีที่กระทรวงการคลังประกาศเป็น ต้นไป โดยต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของความเสี่ยง ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) การดำเนินงาน ๒) งบประมาณ ๓) กฎหมาย ระเบียบ ๔) ประชาชน ๕) ความน่าเชื่อถือขององค์กร และ ๖) สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม มีการสื่อสารการบริหารจัดการความเสี่ยงของวัตถุประสงค์แต่ละด้านต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง มีการรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งให้พิจารณานำเครื่องมือการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. ความหมายและคำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง

๒.๑ ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และมีผลทำให้หน่วยงานเสียหาย และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่กำหนด โดยวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood) และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์นั้น (Consequences)

๒.๒ การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานเพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสียหายเมื่อเกิดความเสี่ยงนั้นให้อยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้ รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงาน โดยการบริหารจัดการความเสี่ยงต้องมองปัญหาความเสี่ยงเป็นองค์รวมและต้องมีความร่วมมือในการจัดการความเสี่ยงทั้งจากผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในการกำหนดนโยบาย โครงสร้าง และกระบวนการระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง และการตอบสนองความเสี่ยง

๒.๓ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) หมายถึง กรอบแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบองค์กร (Enterprise Risk Management-Integrated Framework) ซึ่งต้องมีการแจกแจงปัญหาและความเสี่ยงออกเป็นองค์ประกอบย่อย และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยง

๒.๔ ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) หมายถึง ต้นเหตุหรือสาเหตุที่แท้จริงที่เป็นที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกของหน่วยงาน เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการตอบสนองต่อความเสี่ยงได้ถูกต้อง

๑) ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่ต้องพยายามลดให้น้อยลงหรือจัดการให้หมดไป เช่น ความเสี่ยงด้านนโยบาย โครงสร้างหน่วยงาน กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน คุณภาพของบุคลากร การเงินการคลัง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน ลักษณะการทำงาน อุปกรณ์การทำงาน ฯลฯ

๒) ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่องค์กรไม่สามารถดำเนินการควบคุมให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ ไม่สามารถกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน ต้องพยายามหามาตรการลดผลกระทบในทางลบให้ได้มากที่สุด เช่น ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม พหุวัฒนธรรมผู้บริโภค การแข่งขัน ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ ฯลฯ

๒.๕ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการระบุความเสี่ยงและการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงาน โดยประเมินจากโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ (ดูจากความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง) และผลกระทบ (ดูจากขนาดความรุนแรง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง)

๒.๖ การติดตามประเมินผล (Risk Monitoring and Evaluation) หมายถึง ระบบบริหารความเสี่ยงที่สมบูรณ์จะต้องมีการติดตามผลระหว่างดำเนินการตามแผนและสอบทานว่าแผนบริหารจัดการความเสี่ยงใด มีประสิทธิภาพดีให้ดำเนินการต่อไปได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม มีการปฏิบัติตามแผนจริง ขอบกพร่องที่พบได้รับแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันเวลา และให้มีการประเมินความเสี่ยงซ้ำอีกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อดูว่าความเสี่ยงได้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือมีความเสี่ยงใหม่ใดเพิ่มขึ้น

๒.๗ การควบคุม (Control) หมายถึง นโยบายและขั้นตอน/ระเบียบวิธีปฏิบัติ มาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้น รวมถึง ติดตามผล ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ เพื่อรักษาให้หน่วยงานดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักของหน่วยงานในเวลาที่กำหนด

๑) Risk Appetite หมายถึง ค่าความเสี่ยงโดยรวมที่องค์กรยินดีจะยอมรับเพื่อให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายในการกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้นั้น จะระบุเป็นเป้าหมายค่าเดียวหรือระบุเป็นช่วงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละปัจจัยเสี่ยง

๒) Risk Tolerance หมายถึง ระดับความเบี่ยงเบนจากเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งทำให้หน่วยงานมั่นใจว่าได้ดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

๓) Inherent Risk หมายถึง ความเสี่ยงก่อนที่จะมีมาตรการควบคุมหรือการบริหารจัดการ

๔) Residual Risk หมายถึง ความเสี่ยงที่เหลืออยู่หลังจากมีการควบคุมหรือบริหารจัดการเพื่อลดโอกาสที่จะเกิด และ/หรือผลกระทบไประดับหนึ่งแล้ว ซึ่งจะต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหลืออยู่ให้ลดลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับ

๓. กรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ

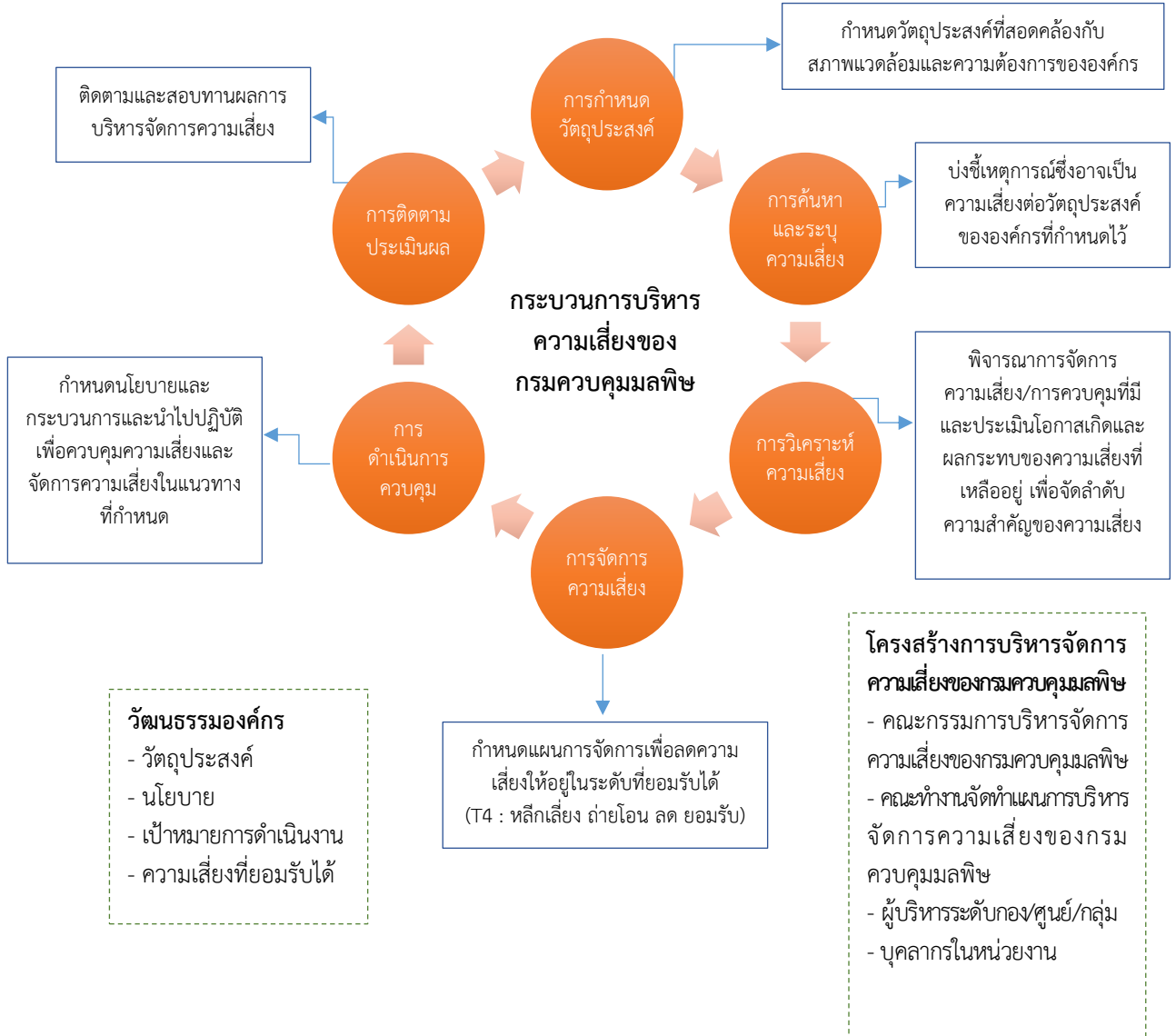
การบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษจะยึดกรอบการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ ดังแสดงในรูปที่ ๑

๓.๑ วัฒนธรรมองค์กร โดยต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายการดำเนินงาน และความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษที่ยอมรับได้

๓.๒ โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ กำหนดให้มีผู้บริหารกรมควบคุมมลพิษ และผู้บริหารระดับกอง/ศูนย์/กลุ่ม พิจารณาเห็นชอบแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ประจำปีงบประมาณ มอบหมายหน่วยงานภายในกรมได้นำแผนไปปฏิบัติ และกำกับ ดูแล ติดตามผลการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ และมีคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งเป็นผู้แทนกอง ศูนย์ กลุ่ม ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงในภาพรวมของกรม และจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งแจ้งสื่อสารในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมให้บุคลากรในหน่วยงานรับทราบ ประสานการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงในระดับหน่วยงานภายในกรม และติดตามประเมินผลพร้อมรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเสนอคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษอย่างต่อเนื่องในแต่ละปีงบประมาณ

๓.๓ กระบวนการบริหารความเสี่ยง มีองค์ประกอบตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ ค้นหาและระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง การประเมินการควบคุมที่มีอยู่ การจัดการความเสี่ยง การติดตามประเมินผลและจัดทำรายงานตามแผนฯ

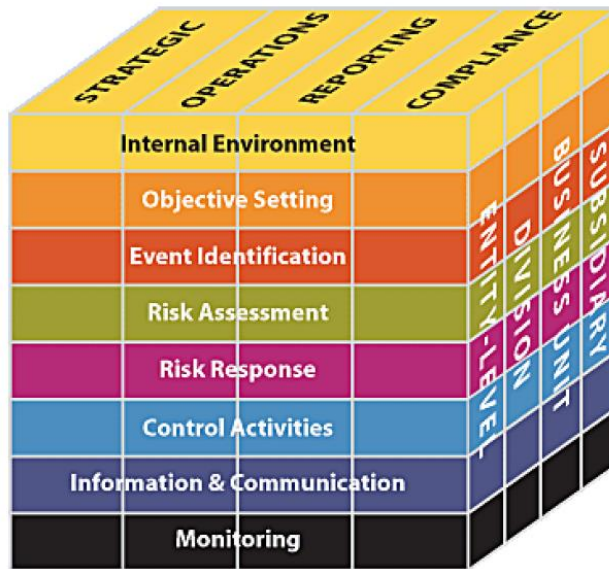
๓.๔ ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ โครงสร้างและระบบบริหารความเสี่ยง วิธีการดำเนินงาน/เครื่องมือที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง รวมถึงข้อมูลและการสื่อสารภายในองค์กร

รูปที่ ๑ กรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง

๔. กรอบแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ

COSO ได้กำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยง (Enterprise Risk Management-Integrated Framework) มาเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงที่หลายนานาชาตินำมาใช้ โดยหลักการสำคัญคือการใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงแบบทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management : ERM) พัฒนามาจากกรอบการควบคุมภายในและเพิ่มแนวคิด หลักการ และองค์ประกอบสำคัญ เพื่อให้ตรงตามความต้องการเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงสำหรับการบริหารงานในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรสอดคล้องกับการกำกับดูแลที่ดี และสามารถใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงในการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นสากล โดยมี ๘ กระบวนการในการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ดังแสดงในรูปที่ ๒ จะครอบคลุมแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารงาน การดำเนินงาน และการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

รูปที่ ๒ องค์ประกอบในการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO

ที่มา Enterprise Risk Management-Integrated Framework ของ The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission

๔.๑ สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)

เป็นกระบวนการที่สำคัญในการกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ได้แก่ วัฒนธรรมขององค์กร นโยบายของผู้บริหาร แนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ เป็นต้น

๔.๒ การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Settings)

เป็นกระบวนการที่จะต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน วัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการดำเนินงาน และจะต้องสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับองค์กร หน่วยงานภายใน กิจกรรม จนถึงระดับบุคคล เพื่อให้วัตถุประสงค์ในภาพรวมบรรลุเป้าประสงค์ และทราบขอบเขตการดำเนินงานในแต่ละระดับ รวมถึงสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ครบถ้วน ทั้งนี้ วัตถุประสงค์จะต้องแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการ แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ

- ๑) วัตถุประสงค์ในระดับองค์กร เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในภาพรวมขององค์กรตามแผนปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติราชการ
- ๒) วัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจง สำหรับแต่ละกิจกรรม โดยจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับองค์กร

๔.๓ การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

คือ การวิเคราะห์หาเหตุการณ์ที่จะทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการการระบุความเสี่ยง โดยต้องพิจารณาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อเป้าหมายและผลการปฏิบัติงานขององค์กร

- ๑) ปัจจัยภายนอก เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น นโยบายรัฐบาล การเมือง สถานะเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภัยธรรมชาติ กฎหมาย คู่สัญญา
- ๒) ปัจจัยภายใน เป็นสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งสามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงได้ เช่น นโยบาย กลยุทธ์ ระบบการบริหาร โครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร บุคลากร และเทคโนโลยีที่นำมาใช้

การระบุความเสี่ยงควรเริ่มจากเหตุการณ์ที่มีความชัดเจนหรือมีนัยสำคัญก่อน และจะต้องรวมถึงเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นต่ำแต่มีความเสียหายสูง หรือมีผลกระทบต่อเป้าหมายที่สำคัญของ องค์กร การระบุความเสี่ยงสามารถทำได้หลายแนวทาง ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้ดุลยพินิจจากประสบการณ์ทำงาน การระดมความคิดจากส่วนงานต่างๆ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ และการวิเคราะห์จากข้อมูลในอดีต เป็นต้น นอกจากนี้อาจมีการระบุความเสี่ยงจากภายนอก เช่น การเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานสากล การใช้ข้อมูลจากธุรกิจลักษณะเดียวกัน และการมีที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เป็นต้น

ความเสี่ยงขององค์กร สามารถจำแนกประเภทของความเสี่ยง ดังนี้

๑) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: SR) คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลยุทธ์และการตัดสินใจด้านกลยุทธ์ ซึ่งรวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้าง องค์กร และสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ได้แก่ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐบาล ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจและการเมือง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียง ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เป็นต้น

๒) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk: OR) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนของการบริหารงานบุคลากรและเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรสิน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการทุจริต ความเสี่ยงเกี่ยวกับบุคลากร ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

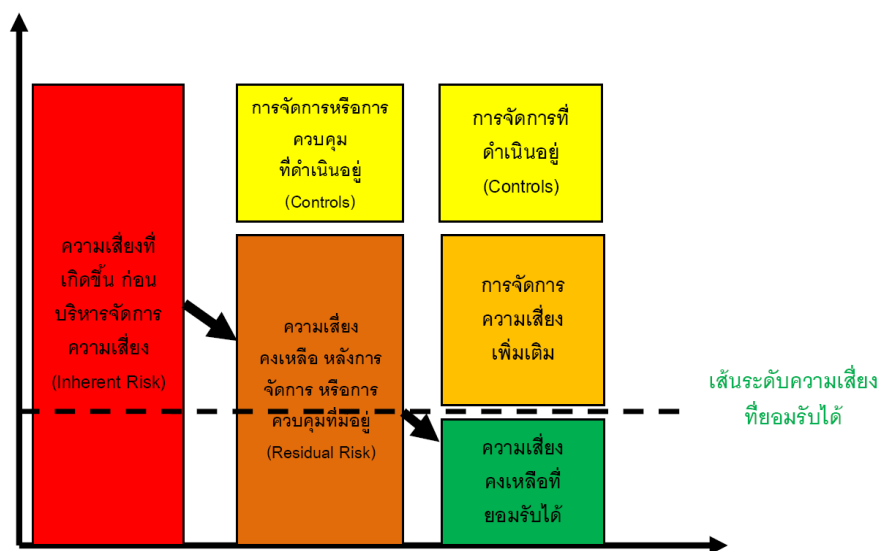
๓) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: FR) คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับนโยบายและขั้นตอนการบริหารจัดการด้านการเงิน ได้แก่ ความเสี่ยงเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และรายงานทางการเงิน ความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน/อัตราดอกเบี้ย/อัตราเงินเฟ้อ เป็นต้น

๔) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ (Compliance Risk: CR) คือ ความเสี่ยงจากการฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี มาตรฐานต่างๆ หรือกฎหมาย/ระเบียบที่มีอยู่ไม่เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

๕) ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Risk: ER) คือ ความเสี่ยงที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นและมักจะถูกมองข้ามจากองค์กร แต่มีผลกระทบรุนแรงต่อองค์กรมากกว่าความเสี่ยงเดิม เช่น ความเสี่ยงจากภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การโจมตีทางไซเบอร์ การปลอมแปลงหรือการโจรกรรมข้อมูล ความเสี่ยงจากความล้มเหลวในการปรับตัว การเรียกร้องความโปร่งใสและสิทธิมนุษยชน การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นต้น

๔.๔ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

คือ การคาดคะเนโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยง และประเมินว่าความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำมาจัดลำดับความสำคัญ โดยในการประเมินความเสี่ยง จะทำการประเมินระดับความเสี่ยงก่อนการบริหารจัดการความเสี่ยง (Inherent Risk) และประเมินระดับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงหลังการควบคุม/การบริหารจัดการที่มีอยู่ (Residual Risk) ซึ่งหากความเสี่ยงยังคงสูงกว่าระดับที่ยอมรับได้ก็จำเป็นจะต้องทำการบริหารจัดการ เพิ่มเติม เพื่อให้ลดลงไปอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ดังแสดงในรูปที่ ๓

รูปที่ ๓ ความเสี่ยงก่อน/หลัง การบริหารจัดการความเสี่ยง

๑) การประเมินระดับความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงจะพิจารณาจากองค์ประกอบ ๒ ประการ ได้แก่ โอกาสที่จะเกิด ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact) การนำเอาองค์ประกอบทั้ง ๒ มาพิจารณาร่วมกัน จะทำให้ทราบถึงระดับความเสี่ยง (Level of Risk) ซึ่งใช้เป็นตัวชี้วัดความสำคัญของความเสี่ยงนั้น (ภาคผนวก ๑)

(๑) โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) หมายถึง ความเป็นไปได้ที่ความเสี่ยงหรือ เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้น ซึ่งในการพิจารณาระดับของโอกาสที่จะเกิดขึ้นมักจะใช้ข้อมูลที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน อาจจะใช้ข้อมูลของเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันที่ได้เคยเกิดขึ้น ในหน่วยงานอื่น ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า หรือประสบการณ์ของผู้ประเมิน

การพิจารณาโอกาสในการเกิดความเสี่ยง จากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันหรือ การคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต โดยจัดระดับของการเกิดความเสี่ยงเป็น ๕ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย และน้อยมาก แทนด้วยตัวเลข ๕ ๔ ๓ ๒ และ ๑ ตามลำดับ ใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ โอกาสที่จะเกิดซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ ๕ ระดับ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดปัจจัยเสี่ยงหรือสาเหตุของความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย	
		โอกาสเกิดเชิงคุณภาพ	โอกาสเกิดเชิงปริมาณ (ความถี่ที่เกิดขึ้น)
๕	สูงมาก	มีโอกาสในการเกิดเกือบทุกครั้ง	มากกว่า ๘๐% หรือมากกว่า ๑ ครั้ง/เดือน
๔	สูง	มีโอกาสในการเกิดค่อนข้างสูงหรือบ่อยๆ	๖๑ - ๘๐% หรือ ๑ - ๖ เดือน/ครั้ง
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดบางครั้ง	๔๑ - ๖๐% หรือ ๖ - ๑๒ เดือน/ครั้ง
๒	ต่ำ	อาจมีโอกาสดังกล่าวแต่ไม่บ่อยครั้ง	๒๑ - ๔๐% หรือ ๑ ปี/ครั้ง
๑	ต่ำมาก	มีโอกาสดังกล่าวในกรณีข้กเว้น	น้อยกว่า - ๒๐% หรือ มากกว่า ๕ ปี/ครั้ง

(๒) ผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact) หมายถึง ผลกระทบหรือความเสียหายจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นมูลค่าความเสียหาย ความมีนัยสำคัญต่อเป้าหมาย ความอ่อนไหว (Sensitive) ต่อประชาชน

พิจารณาความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยงหรือมูลค่าความเสียหายจากความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง การจัดระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยงเป็น ๕ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก แทนด้วยตัวเลข ๕ ๔ ๓ ๒ และ ๑ ตามลำดับ ซึ่งการกำหนดระดับของผลกระทบนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเสียหาย หากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้นโดยอาจแบ่งผลกระทบออกเป็นผลกระทบด้านการเงิน/ทรัพย์สิน การดำเนินงาน ชื่อเสียง/ภาพลักษณ์บุคลากร เป็นต้น การวิเคราะห์ผลกระทบซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ ๕ ระดับ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงหรือสาเหตุของความเสี่ยง

ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ส่งผลกระทบต่อประชาชน
๔	สูง	ส่งผลกระทบต่อองค์กรอื่นที่ปฏิบัติงานร่วมกัน
๓	ปานกลาง	ส่งผลกระทบต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒	ต่ำ	ส่งผลกระทบต่อเฉพาะกรมควบคุมมลพิษ
๑	ต่ำมาก	ส่งผลกระทบต่อเฉพาะหน่วยงานตนเอง/กลุ่มงานของตนเอง

การวัดระดับโอกาสและผลกระทบ สามารถเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบต่างๆ ประกอบกันตามความเหมาะสมของแต่ละความเสี่ยง ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (ไม่ได้กำหนดเป็นตัวเลข โดยประเมินเป็นเชิงอธิบาย) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพกึ่งปริมาณ (มีการกำหนดตัวเลขแทน ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อขยายความให้กับการอธิบายข้อมูลเชิงคุณภาพ) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (เป็นการใช้ตัววัดที่เป็นตัวเลข เช่น จำนวนเงินที่สูญเสีย จำนวนข้อร้องเรียน ร้อยละความล่าช้าเทียบกับแผนงาน เป็นต้น) เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณทำได้ยากและต้องอาศัยการเก็บรวบรวมสถิติและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้แบบจำลองหรือวิธีการทางคณิตศาสตร์ช่วยในการกำหนดค่าตัวเลข โดยจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความเสี่ยง (Key Risk Indicator: KRI) ซึ่งเป็นการระบุว่าความเสี่ยงนั้นมีตัวชี้วัดอะไรบ้าง

๒) ระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

คือ ตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยง โดยค่าระดับความเสี่ยงได้จากการนำโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงมาพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

$$\text{ระดับความเสี่ยง (R)} = \text{ระดับโอกาสที่เกิดความเสี่ยง (L)} \times \text{ระดับผลกระทบที่เกิดขึ้น (I)}$$

ระดับความเสี่ยงที่ได้จากการคำนวณตามสูตรข้างต้น หากมีค่าต่ำหมายถึงความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ และหากมีค่าสูงขึ้นความเสี่ยงจะมีระดับสูงขึ้น โดยความหมายของแต่ละระดับความเสี่ยงแสดงดังตารางที่ ๓ และรูปที่ ๔

ตารางที่ ๓ ความหมายของแต่ละระดับความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง	สี	ความหมาย
1-3	เขียว	ต่ำ
4-9	เหลือง	ปานกลาง
10-16	ส้ม	สูง
มากกว่า 16	แดง	สูงมาก

ผลกระทบ \ โอกาสที่จะเกิด	น้อยมาก (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	สูง (4)	สูงมาก (5)
สูงมาก (5)	5	10	15	20	25
สูง (4)	4	8	12	16	20
ปานกลาง (3)	3	6	9	12	15
น้อย (2)	2	4	6	8	10
น้อยมาก (1)	1	2	3	4	5

รูปที่ ๔ ผังแสดงระดับความเสี่ยง (Risk Profile)

๔.๕ การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

คือ การพิจารณากำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงโดยจะเลือกใช้กลยุทธ์ใดกลยุทธ์หนึ่งหรือหลายกลยุทธ์รวมกันก็ได้ เพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง 4T ได้แก่ Terminate, Transfer, Treat, Take

๑) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate) เป็นการกำจัดความเสี่ยงออกไปหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เนื่องจากมีโอกาสเกิดขึ้นสูงและมีผลกระทบสูง เช่น การเปลี่ยนเป้าหมาย การยกเลิกขั้นตอนงาน/กิจกรรม/โครงการ/แผนงานที่ไม่จำเป็นมีโอกาสเกิดความเสี่ยง การเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินโครงการ

๒) การถ่ายโอนความเสี่ยง (Transfer) เป็นการลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และ/หรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยง โดยการถ่ายโอนหรือแบ่งภาระบางส่วนให้ผู้อื่นรับผิดชอบ เช่น

- การจ้างบุคคลภายนอก (Outsource) ที่มีความสามารถหรือความชำนาญการในเรื่องต่างๆ ดำเนินการแทน

- การทำประกัน (Insurance) คือการจ่ายเงินเพื่อป้องกันสินทรัพย์จากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

- การรับประกัน (Warranties) ผู้ขายให้สัญญากับผู้ซื้อว่าสินค้าจะสามารถใช้งานได้ตามคุณสมบัติที่ระบุไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหากไม่เป็นไปตามสัญญาผู้ขายพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตกลงกันจึงเป็นลักษณะของการแบ่งปันความเสี่ยงจากผู้ซื้อไปยังผู้ขาย

๓) การควบคุมความเสี่ยง (Treat) เป็นการลดโอกาสของการเกิดความเสี่ยง และ/หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยง โดยการหากิจกรรมควบคุมเพื่อลดความเสี่ยง วิธีการจัดการความเสี่ยงสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ แนวทางหลัก ได้แก่ การลดโอกาสที่เกิดเหตุการณ์ความเสียหาย (Reduce Likelihood) และการลดขนาดผลกระทบของความเสียหาย (Reduce Impact)

๓.๑) การลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Reduce Likelihood) เป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยง (Risk Control) ที่จัดการปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรง โดยมุ่งเน้นการลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย เหมาะกับลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติบ่อยครั้งหรือปฏิบัติเป็นประจำ เช่น

- การใช้ระบบงานอัตโนมัติ (Automation) ทดแทนกระบวนการที่ใช้คน (Manual) เป็นผู้กระทำซึ่งจะเหมาะสมกับลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติซ้ำๆ จำนวนมาก (Routine Work)

- การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อลดความซับซ้อน (Complexity) ในการทำงาน

- การมีระบบตรวจจับ (Detection) และป้องกัน (Prevention) การกระทำทุจริต

- การกำหนดให้มี Checklist เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนในการทำงาน

๓.๒) การลดขนาดของความเสียหาย (Reduce Impact) เป็นมาตรการจัดการความเสี่ยง โดยมุ่งลดขนาดความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว เหมาะกับความเสียหายที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก ผู้ประเมินอาจจะใช้วิธีการกระจายความเสี่ยงหรือไม่ให้เกิดการกระจุกตัวของความเสี่ยง เช่น

- การจัดทำแผนดำเนินการ/แผนฉุกเฉิน เพื่อรองรับความเสียหายและลดผลกระทบจากเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องในช่วงเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย และอยู่ระหว่างการแก้ไขเพื่อให้กลับสู่สภาพการดำเนินงานตามปกติได้เร็วที่สุด

๔) การยอมรับความเสี่ยง (Take) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น กลยุทธ์นี้จะไม่มีการดำเนินการใดเพื่อลดโอกาสหรือผลกระทบเนื่องจากระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในระดับต่ำหรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการความเสี่ยงสูงกว่าผลลัพธ์ที่จะได้

การตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการบริหารจัดการความเสี่ยงจะต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงซึ่งเป็นต้นเหตุทำให้เกิดความเสี่ยง และต้นทุนหรือทรัพยากรที่ต้องใช้ในทางเลือกนั้นๆ เปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่จะได้รับด้วยว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่ที่จะเลือกกลยุทธ์นั้นๆ เมื่อเลือกกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมได้แล้ว ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงนั้นๆ จะต้องจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการจัดการความเสี่ยงได้ การเลือกวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงสามารถเลือกวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อให้ความเสี่ยงอยู่ในช่วงเบี่ยงเบนที่ยอมรับได้ (Risk Tolerance) แผนบริหารความเสี่ยง ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- ๑) กลยุทธ์และวิธีดำเนินการ
- ๒) กำหนดส่วนงานผู้รับผิดชอบแผนบริหารความเสี่ยงนั้นๆ
- ๓) ความคุ้มค่าของการดำเนินงาน
- ๔) กำหนดแล้วเสร็จ

๔.๖ กิจกรรมควบคุม (Control Activities)

เป็นการกำหนดนโยบาย กิจกรรม มาตรการ และกระบวนการปฏิบัติงานในการจัดการความเสี่ยงให้หมดไปหรือลดลงในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กร ซึ่งในการบริหารจัดการความเสี่ยงต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการแต่ละกิจกรรม รวมถึงระบุหน่วยงาน/บุคลากรผู้รับผิดชอบงบประมาณที่ใช้ และมีการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อเป็นการสอบทานเป็นระยะ กิจกรรมการควบคุม สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑) การควบคุมเพื่อการป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก

๒) การควบคุมเพื่อให้ตรวจพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมเพื่อให้ค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว

๓) การควบคุมโดยการชี้แนะ (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

๔) การควบคุมเพื่อการแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีกในอนาคต

๔.๗ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

เป็นการเก็บรวบรวม การบันทึกข้อมูล รูปแบบของเอกสาร วิธีในการสื่อสาร เช่น เว็บไซต์ หนังสือเวียน การประชุมชี้แจง เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยง

๔.๘ การติดตามประเมินผล (Monitoring)

๑) การติดตามผลการดำเนินงาน สามารถทำได้ ๒ วิธี คือ ติดตามตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติงาน และการประเมินผลเป็นช่วงๆ การติดตามตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติงานเป็นการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของการบริหารความเสี่ยง ในขณะที่การประเมินผลเป็นช่วงๆ จะกระทำเป็นครั้งๆ ไปตามเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ การติดตามตรวจสอบอาจใช้วิธีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองวิธีก็ได้ หากใช้วิธีการประเมินเป็นช่วงๆ จะต้องทำการประเมินผลการบริหารความเสี่ยงทุก ๖ เดือน ในการติดตามตรวจสอบขององค์กร ทั้งนี้ กลุ่มตรวจสอบภายในจะเป็นหน่วยงานที่จะทำการติดตามตรวจสอบและให้คำแนะนำตามภารกิจ/หน้าที่ของกลุ่ม เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงขององค์กรสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ

๒) การรายงานผล

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบบริหารจัดการความเสี่ยงมีหน้าที่รับผิดชอบในการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงระดับหน่วยงานให้คณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ทราบทุก ๖ เดือน และคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่รับผิดชอบในการรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงในระดับองค์กรให้คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ทราบทุก ๑ ปี เป็นอย่างน้อยหรือเมื่อมีความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญเกิดขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำสั่งกรมควบคุมมลพิษ

ที่ ๔๓/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ
และคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ

คำสั่งกรมควบคุมมลพิษ

ที่ ๔๗ / ๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ
และคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ

อนุสนธิ คำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑๒/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ และคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ นั้น

เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑๒/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษและคณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษขึ้นใหม่ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ

๑.๑ องค์ประกอบ

๑) อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ	ประธานกรรมการ
๒) รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษทุกท่าน	รองประธานกรรมการ
๓) เลขาธิการกรม	กรรมการ
๔) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	กรรมการ
๕) ผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย	กรรมการ
๖) ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ	กรรมการ
๗) ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง	กรรมการ
๘) ผู้อำนวยการกองตรวจมลพิษ	กรรมการ
๙) ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ
๑๐) ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการวิเคราะห์มลพิษและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ

๑๑) ผู้อำนวยการ...

- ๒ -

๑๑) ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	กรรมการ
๑๒) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	กรรมการและเลขานุการ
๑๓) ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ อำนาจหน้าที่

- ๑) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ
ประจำปีงบประมาณ
- ๒) มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของ
กรมควบคุมมลพิษ
- ๓) กำกับและติดตามผลการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของ
กรมควบคุมมลพิษ

๒. คณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ

๒.๑ องค์ประกอบ

๑) รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษที่ได้รับมอบหมาย	ประธานคณะทำงาน
๒) ผู้แทนสำนักงานเลขานุการกรม	คณะทำงาน
๓) ผู้แทนกองกฎหมาย	คณะทำงาน
๔) ผู้แทนกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย	คณะทำงาน
๕) ผู้แทนกองจัดการคุณภาพน้ำ	คณะทำงาน
๖) ผู้แทนกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง	คณะทำงาน
๗) ผู้แทนกองตรวจมลพิษ	คณะทำงาน
๘) ผู้แทนศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	คณะทำงาน
๙) ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการวิเคราะห์มลพิษและสิ่งแวดล้อม	คณะทำงาน
๑๐) ผู้แทนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	คณะทำงาน
๑๑) ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๒) เจ้าหน้าที่ส่วนติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่...

๒.๒ อำนาจหน้าที่

- ๑) ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงของหน่วยงาน ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลกระทบ ต่อเป้าหมายของกรมควบคุมมลพิษ ประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยง และกำหนดมาตรการตอบสนอง ความเสี่ยงและตัวชี้วัดความเสี่ยง
- ๒) จัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษและนำเสนอคณะกรรมการ บริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษให้ความเห็นชอบ
- ๓) ชี้แจงและสื่อสารประชาสัมพันธ์ในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ แก่บุคลากรในหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- ๔) ประสานการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงในระดับหน่วยงานภายในกรมควบคุมมลพิษ
- ๕) ติดตามผลการดำเนินงานและรายงานผลการบริหารความเสี่ยง และนำเสนอคณะกรรมการ บริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษประจำปีงบประมาณ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายประลอง ดำรงค์ไทย)
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ภาคผนวก ข

แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑. แบบฟอร์มการวิเคราะห์ความเสี่ยง

ภารกิจ/หน้าที่	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ขั้นตอน/กระบวนการทำงาน	ระบุความเสี่ยง

๒. แบบฟอร์มการประเมินระดับความเสี่ยง

ความเสี่ยง (Risk) (๑)	ปัจจัย (Risk Factor) (๒)	การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)		ระดับความเสี่ยง (Risk Level) (๓) x (๔) (๕)
		โอกาส (Likelihood) (๓)	ผลกระทบ (Impact) (๔)	
ประเภทความเสี่ยง..... ๑.				
ประเภทความเสี่ยง..... ๒.				

๓. แบบฟอร์มเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง

ความเสี่ยงข้อที่.....

๑) ระดับของโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

ระดับ	ความหมาย	คำอธิบาย
๑	น้อยมาก	
๒	น้อย	
๓	ปานกลาง	
๔	สูง	
๕	สูงมาก	

๒) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความหมาย	คำอธิบาย
๑	น้อยมาก	
๒	น้อย	
๓	ปานกลาง	
๔	สูง	
๕	สูงมาก	

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ ปี ๒๕๖๓
จัดทำโดย คณะทำงานจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมควบคุมมลพิษ